

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про друковані засоби масової інформації (преса) в Україні

Закон введено в дію з дня опублікування — 8 грудня 1992 року
(згідно з Постановою Верховної Ради України
від 16 листопада 1992 року № 2783-XII)

Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України
від 11 листопада 1993 року № 3582-XII,
від 14 лютого 1997 року № 70/97-ВР,
від 15 травня 2003 року № 744-IV,
від 15 травня 2003 року № 762-IV,
від 10 липня 2003 року № 1107-IV,
від 18 листопада 2003 року № 1268-IV,
від 3 лютого 2004 року № 1407-IV,
від 11 травня 2004 року № 1703-IV,
від 13 січня 2011 року № 2938-VI
від 16 жовтня 2012 року № 5461-VI,
від 20 листопада 2012 року № 5492-VI
від 4 липня 2013 року № 409-VII
від 27 березня 2014 року № 1170-VII
від 9 квітня 2015 року № 317-VIII
від 24 грудня 2015 року № 917-VIII,
від 8 грудня 2016 року № 1780-VIII,
від 18 травня 2017 року № 2051-VIII,
від 2 жовтня 2018 року № 2578-VIII,
від 2 жовтня 2018 року № 2581-VIII,
від 17 червня 2020 року № 720-IX

Цей Закон створює правові основи діяльності друкованих засобів масової інформації (преси) в Україні, встановлює державні гарантії їх свободи відповідно до Конституції України, Закону України "Про інформацію" та інших актів чинного законодавства і визнаних Україною міжнародно-правових документів.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Друковані засоби масової інформації (преса) в Україні

В цьому Законі під друкованими засобами масової інформації (пресою) в Україні розуміються періодичні і такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію.

Додатки до друкованих засобів масової інформації у вигляді видань газетного та журнального типу є окремими періодичними і такими, що продовжуються, друкованими виданнями і підлягають реєстрації на загальних підставах.

Зазначені в частинах першій та другій цієї статті Закону друковані видання можуть включати до свого складу інші носії інформації (платівки, дискети, магнітофонні та відеокасети тощо), розповсюдження яких не заборонено чинним законодавством України.

Друкований засіб масової інформації вважається виданим, якщо він підписаний до виходу в світ і видрукований будь-яким тиражем. Сфера розповсюдження друкованого засобу масової інформації не обмежується.

Стаття 2. Свобода діяльності друкованих засобів масової інформації

Свобода слова і вільне вираження у друкованій формі своїх поглядів і переконань гарантуються Конституцією України і відповідно до цього Закону означають право кожного вільно і незалежно шукати, одержувати, фіксувати, зберігати, використовувати та поширювати будь-яку інформацію за допомогою друкованих засобів масової інформації, крім випадків, визначених законом, коли обмеження цього права необхідно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

(частина перша статті 2 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 11.05.2004 р. № 1703-IV,
у редакції Закону Українивід 27.03.2014 р. № 1170-VII,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 17.06.2020 р. № 720-IX)

Друковані засоби масової інформації є вільними. Забороняється створення та фінансування державних органів, установ, організацій або посад для цензури масової інформації.

Не допускається вимога попереднього погодження повідомлень і матеріалів, які поширюються друкованими засобами масової інформації, а також заборона поширення повідомлень і матеріалів з

боку посадових осіб державних органів, підприємств, установ, організацій або об'єднань громадян, крім випадків, коли посадова особа є автором поширюваної інформації чи дала інтерв'ю.

Держава гарантує економічну самостійність та забезпечує економічну підтримку діяльності друкованих засобів масової інформації, запобігає зловживанню монопольним становищем на ринку з боку видавців і розповсюджувачів друкованої продукції. Заходи, спрямовані на забезпечення економічної підтримки діяльності друкованих засобів масової інформації, визначаються Кабінетом Міністрів України.

(частина четверта статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. № 5461-VI)

Стаття 3. Неприпустимість зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації

Друковані засоби масової інформації в Україні не можуть бути використані для:
абзац другий частини першої статті 3 виключено

(згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

закликів до захоплення влади, насильницької зміни конституційного ладу або територіальної цілісності України;
пропаганди війни, насильства та жорстокості;
розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі;
розповсюдження порнографії, а також з метою вчинення терористичних актів та інших кримінально караних діянь.

(абзац шостий частини першої статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 18.11.2003 р. № 1268-IV)

пропаганди комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки.

(частину першу статті 3 доповнено абзацом сьомим згідно із Законом України від 09.04.2015 р. № 317-VIII)

Забороняється використання друкованих засобів масової інформації для:
втручання в особисте і сімейне життя особи, крім випадків, передбачених законом;
завдання шкоди честі і гідності особи;

(абзац другий частини другої статті 3 замінено двома абзацами згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII, у зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом четвертим)

розголошення будь-якої інформації, яка може призвести до вказання на особу неповнолітнього правопорушника без його згоди і згоди його представника.

Стаття 4. Мова друкованих засобів масової інформації

Друковані засоби масової інформації в Україні видаються державною мовою, а також іншими мовами.

Стиль і лексика друкованих засобів масової інформації мусять відповідати загальноновизнаним етично-моральним нормам. Вживання лайливих і брутальних слів не допускається.

Стаття 5. Законодавство про друковані засоби масової інформації

Відносини, пов'язані з діяльністю друкованих засобів масової інформації в Україні, регулюються Конституцією України, Законом України "Про інформацію", цим Законом та іншими законодавчими актами України.

Дія цього Закону поширюється на друковані засоби масової інформації, засновані в Україні, а також на друковані засоби масової інформації інших держав, які розповсюджуються в Україні.

Розділ II

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 6. Діяльність друкованих засобів масової інформації

Діяльність друкованих засобів масової інформації — це збирання, творення, редагування, підготовка інформації до друку та видання друкованих засобів масової інформації з метою її поширення серед читачів.

Діяльність друкованих засобів масової інформації, спрямована на отримання прибутку, є підприємницькою діяльністю у цій сфері і здійснюється на основі цього Закону, Закону України "Про підприємництво" та інших актів чинного законодавства України.

Діяльність друкованих засобів масової інформації забезпечується самостійністю її суб'єктів у всіх видах відносин, пов'язаних із здійсненням їх прав і обов'язків. Втручання в діяльність друкованих засобів масової інформації поза межами, визначеними цим Законом, забороняється.

Діяльність друкованих засобів масової інформації у сфері виробництва та розповсюдження реклами здійснюється відповідно до Закону України "Про рекламу".

(статтю 6 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 14.02.97 р. № 70/97-ВР)

Діяльність друкованих засобів масової інформації, пов'язана з передвиборною агітацією чи політичною рекламою під час виборчого процесу або процесу референдуму, провадиться з урахуванням вимог законодавства про вибори та референдуми.

(статтю 6 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 15.05.2003 р. № 744-IV)

Стаття 7. Суб'єкти діяльності друкованих засобів масової інформації

До суб'єктів діяльності друкованих засобів масової інформації належать засновник (співзасновники) друкованого засобу масової інформації, його редактор (головний редактор), редакційна колегія, редакція, трудовий колектив редакції, жур-налістський колектив, журналіст, автор, видавець, розповсюджувач.

Засновник (співзасновники) може об'єднувати в одній особі редакцію, видавця, розповсюджувача.

Редакція має право виступати засновником (співзасновником), видавцем, розповсюджувачем.

Стаття 8. Право на заснування друкованого засобу масової інформації

Право на заснування друкованого засобу масової інформації належить:

громадянам України, громадянам інших держав та особам без громадянства, не обмеженим у цивільній правоздатності та цивільній дієздатності;

юридичним особам України та інших держав;

трудовам колективам підприємств, установ і організацій на підставі відповідного рішення загальних зборів (конференції).

Органи державної влади, інші державні органи та органи місцевого самоврядування не можуть виступати засновниками (співзасновниками) друкованих засобів масової інформації, крім випадків, передбачених законом.

(статтю 8 доповнено новою частиною другою згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 917-VIII, у зв'язку з цим частини другу і третю вважати відповідно частинами третьою і четвертою, частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.10.2018 р. № 2578-VIII)

Особа, яка заснувала друкований засіб масової інформації, є його засновником.

Особи, які об'єдналися з метою спільного заснування видання, вважаються його співзасновниками.

Стаття 8¹. Друкований засіб масової інформації, заснований Міністерством оборони України на час проведення антитерористичної операції

На час проведення антитерористичної операції, період якої визначено Законом України "Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції", право на створення друкованого засобу масової інформації має Міністерство оборони України.

До складу редакційної колегії друкованого засобу масової інформації, заснованого Міністерством оборони України на час проведення антитерористичної операції, входять представник Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, пропорційно прес-офіцери прес-центру штабу антитерористичної операції, журналісти, які працюють у районі проведення антитерористичної операції і висвітлюють військову тематику, а також представники громадських організацій та об'єднань.

Інформація, розміщена в такому друкованому засобі масової інформації, повинна відповідати дійсності, бути перевіреною та неупередженою. Реклама програм політичних партій, виборчих блоків, діяльності їх керівників та членів, що має агітаційний характер, забороняється.

Фінансування діяльності друкованого засобу масової інформації здійснюється за рахунок коштів державного бюджету.

Протягом трьох місяців після закінчення антитерористичної операції, період якої визначено Законом України "Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції", друкований засіб масової інформації, заснований Міністерством оборони України на час проведення антитерористичної операції, підлягає реформуванню відповідно до Закону України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації".

(Закон доповнено статтею 8¹ згідно із Законом України від 18.05.2017 р. № 2051-VIII)

Стаття 9. Відносини між співзасновниками друкованого засобу масової інформації

Відносини між співзасновниками друкованого засобу масової інформації, а також співзасновниками-підприємцями щодо його заснування та діяльності визначаються установчим договором, який укладається між ними відповідно до чинного законодавства України.

Установчим договором передбачається розподіл між співзасновниками обов'язків щодо виробничого, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності створюваного ними друкованого засобу масової інформації.

Якщо одним із співзасновників є фізична особа, установчий договір засвідчується в нотаріальному порядку.

Спори, що виникають між співзасновниками друкованого засобу масової інформації при укладанні, виконанні та розірванні установчого договору, вирішуються в порядку, встановленому чинним законодавством України.

Стаття 10. Гарантії від монополізації друкованих засобів масової інформації

Монополізація загальнодержавних і регіональних громадсько-політичних друкованих засобів масової інформації в Україні не допускається.

Фізична або юридична особа не може бути засновником (співзасновником) чи контролювати більше 5 відсотків таких видань.

Здійснення контролю передбачає безпосереднє або через пов'язаних осіб володіння частками (паями, акціями), що забезпечує досягнення 50 і більше відсотків голосів у вищому органі юридичної особи, яка є засновником (співзасновником) друкованого засобу масової інформації.

(частина третя статті 10 у редакції Закону України від 04.07.2013 р. № 409-VII)

Контроль за додержанням вимог цієї статті покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації друкованих засобів масової інформації.

(частина четверта статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. N 5461-VI)

Стаття 11. Державна реєстрація друкованого засобу масової інформації

Друкований засіб масової інформації може видаватися після його державної реєстрації.

Державній реєстрації підлягають всі друковані засоби масової інформації, що видаються на території України, незалежно від сфери розповсюдження, тиражу і способу його виготовлення.

Заяви про державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації подаються засновником (співзасновниками) до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації друкованих засобів масової інформації.

(частина третя статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. № 5461-VI)

Забороняється державна реєстрація друкованого засобу масової інформації, назва якого містить символіку комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів.

(статтю 11 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 09.04.2015 р. № 317-VIII)

Стаття 12. Заява про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

У заяві про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації повинні бути вказані:

1) засновник (співзасновники) видання;

1¹) пов'язана особа — юридична або фізична особа, яка здійснює контроль за засновником (співзасновниками), власником (співвласниками) друкованого засобу масової інформації, а також юридична особа, за якою засновник, власник (співвласник) здійснює відповідний контроль. У разі якщо одним із співзасновників (співвласників) друкованого засобу масової інформації є фізична особа, пов'язаними з нею особами вважаються також члени її сім'ї (чоловік, дружина, діти та батьки, мачуха та вітчим, рідні брати, сестри та їхні діти, чоловіки (дружини), спільно з якими вона здійснює контроль за друкованим засобом масової інформації;

(частину першу статті 12 доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом України від 04.07.2013 р. № 409-VII)

2) вид видання;

3) назва видання;

4) мова видання;

5) сфера розповсюдження (місцева, регіональна, загальнодержавна, зарубіжна) та категорії читачів;

6) програмні цілі (основні принципи) або тематична спрямованість;

7) передбачувані періодичність випуску, обсяг і формат видання;

8) юридична адреса засновника, кожного із співзасновників та його (їх) банківські реквізити;

9) місцезнаходження редакції.

Реєструючий орган має право зажадати від засновника (співзасновників) подання документів, якими підтверджується його (їх) цивільна правоздатність та цивільна дієздатність (паспорт громадянина України, статут, договір між співзасновниками, договір з правонаступником, довіреність тощо).

(частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 20.11.2012 р. № 5492-VI)

При проведенні державної реєстрації забороняється вимагати від засновника (співзасновників) подання інших відомостей і документів.

Про зміну виду видання, юридичної адреси засновника (співзасновників), місцезнаходження редакції засновник (співзасновники) друкованого засобу масової інформації зобов'язаний (зобов'язані) відповідно повідомити реєструючий орган у місячний термін.

(статтю 12 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 10.07.2003 р. № 1107-IV)

Стаття 13. Порядок розгляду заяви про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Реєструючий орган зобов'язаний в місячний строк розглянути заяву про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації і письмово повідомити засновника (співзасновників) про результат розгляду.

В межах цього строку реєструючий орган приймає рішення про:

а) державну реєстрацію видання;

б) відмову у державній реєстрації;

в) зупинення строку розгляду заяви про реєстрацію.

Зупинення цього строку здійснюється реєструючим органом, якщо:

1) засновник (співзасновники) не подав документи, якими підтверджується його (їх) цивільна правоздатність та цивільна дієздатність;

2) між співзасновниками не укладено установчий договір, передбачений статтею 9 цього Закону;

3) виникли обставини, за яких з незалежних від реєструючого органу причин своєчасне проведення державної реєстрації неможливе.

Зупинений строк розгляду заяви про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації поновлюється з дня, коли заявник письмово повідомить про усунення причин, що перешкоджали державній реєстрації видання.

Стаття 14. Розповсюдження друкованої інформації без державної реєстрації видань

Державній реєстрації не підлягають:

- 1) законодавчі, офіційні нормативні та інші акти, бюлетені судової практики, що видаються органами законодавчої, судової та виконавчої влади;
(пункт 1 статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.05.2003 р. № 762-IV)
- 2) інформаційні матеріали та документація, що видаються підприємствами, організаціями, навчальними закладами і науковими установами з метою використання їх у своїй діяльності;
- 3) видана за допомогою технічних засобів друкована продукція, не призначена для публічного розповсюдження, або машинописна, розмножувана на правах рукопису.

Стаття 15. Відмова в державній реєстрації друкованого засобу масової інформації

Відмова в державній реєстрації друкованого засобу масової інформації можлива тільки з таких підстав:

- 1) якщо назва друкованого засобу масової інформації, його програмні цілі (основні принципи) або тематична спрямованість суперечать статтям 3 і 4 цього Закону;
- 2) якщо реєструючим органом уже раніше видано свідоцтво друкованому засобу масової інформації з тією ж назвою, за винятком видань, що виходять різними мовами;
- 3) якщо заяву подано до закінчення року з дня набрання законної сили рішенням про припинення діяльності друкованого засобу масової інформації.
- 4) якщо засновником (співзасновниками) порушено вимоги статті 10 цього Закону.

(частину першу статті 15 доповнено пунктом 4 згідно із Законом України від 04.07.2013 р. № 409-VII)

- 5) якщо засновниками (співзасновниками) друкованого засобу масової інформації виступають органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування.

(частину першу статті 15 доповнено пунктом 5 згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 917-VIII)

У письмовому повідомленні про відмову в державній реєстрації зазначаються підстави, передбачені цією статтею Закону.

Стаття 16. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видається засновнику (співзасновникам) після сплати ним реєстраційного збору.

Засновник (співзасновники) зберігає право розпочати випуск друкованого засобу масової інформації протягом одного року з дня одержання свідоцтва. В разі пропуску цього строку без поважних причин свідоцтво про державну реєстрацію втрачає чинність.

Дублікат свідоцтва видається на підставі письмової заяви засновника (співзасновників) до реєструючого органу.

Зразок свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Реєстраційний збір

За видачу свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації справляється збір у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України.

За видачу свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації для дітей, осіб з інвалідністю розмір реєстраційного збору зменшується на 50 відсотків. Від сплати реєстраційного збору звільняються видання, які засновуються з благодійною метою для безкоштовного розповсюдження.

(частина друга статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.10.2018 р. № 2581-VIII)

Засновник (співзасновники) сплачує реєстраційний збір протягом одного місяця з дня одержання письмового повідомлення реєструючого органу про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації.

За видачу дублікату свідоцтва про державну реєстрацію періодичного друкованого видання справляється збір у розмірі 20 відсотків від встановленого реєстраційного збору.

Друковані засоби масової інформації, що видаються та розповсюджуються в Україні, але зареєстровані в інших державах, підлягають державній реєстрації в Україні із сплатою реєстраційного збору в половинному розмірі.

Стаття 18. Припинення випуску друкованого засобу масової інформації

Випуск друкованого засобу масової інформації може бути припинено за рішенням засновника (співзасновників) або суду.

Засновник (співзасновники) має право припинити випуск видання у випадках і порядку, передбачених установчим договором або статутом редакції чи іншим договором, укладеним між засновником (співзасновниками) і редакцією.

Суд припиняє випуск видання у разі порушення частини першої статті 3 цього Закону, вимог Закону України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації" або ліквідації юридичної особи, яка є засновником видання. Про своє рішення суд повідомляє реєструючий орган.

(частину третю статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 11.11.93 р. № 3582-XII, від 16.10.2012 р. № 5461-VI, від 24.12.2015 р. № 917-VIII)

Реєструючий орган визнає свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації недійсним у разі:

подання засновником (співзасновниками) погодженого з редакцією письмового повідомлення про припинення випуску друкованого засобу масової інформації;

неподання після завершення процесу реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації органами державної влади, іншими державними органами або органами місцевого самоврядування, які є їх засновниками (співзасновниками), заяви про перереєстрацію відповідних друкованих засобів масової інформації;

прийняття рішення суду про припинення випуску друкованого засобу масової інформації.

(частина четверта статті 18 у редакції Закону України від 24.12.2015 р. № 917-VIII)

Вилучення тиражу чи окремої його частини допускається тільки за рішенням або вироком суду, які набрали чинності.

Стаття 19. Порядок оскарження відмови в державній реєстрації друкованого засобу масової інформації або рішення про припинення його випуску

Відмова в державній реєстрації друкованого засобу масової інформації або порушення встановленого статтею 13 цього Закону порядку державної реєстрації, а також рішення про припинення випуску видання можуть бути оскаржені засновником (співзасновниками) у судовому порядку.

Скасування рішення про припинення діяльності друкованого засобу масової інформації тягне за собою відшкодування збитків, заподіяних засновнику (співзасновникам), включаючи неодержані доходи.

Стаття 20. Перереєстрація друкованого засобу масової інформації

Друкований засіб масової інформації підлягає перереєстрації в разі зміни засновника (складу співзасновників), назви, мови, сфери розповсюдження видання.

Зміна засновника (складу співзасновників) повинна оформлятися угодою між засновником (співзасновниками) і його правонаступником, укладеною відповідно до вимог цивільного законодавства України. Ця угода є підставою для подання правонаступником заяви про перереєстрацію в порядку, передбаченому статтями 11 і 12 цього Закону.

Спори щодо зміни засновника (складу співзасновників) вирішуються судом в порядку, передбаченому цивільним процесуальним законодавством України.

При перереєстрації друкованого засобу масової інформації реєстраційний збір сплачується у половинному розмірі.

Стаття 21. Редакція друкованого засобу масової інформації

Підготовку та випуск у світ друкованого засобу масової інформації за дорученням засновника (співзасновників) здійснює редакція або інша установа, що виконує її функції.

Редакція діє на підставі свого статуту та реалізує програму друкованого засобу масової інформації, затверджену засновником (співзасновниками).

Редакція друкованого засобу масової інформації набуває статусу юридичної особи з дня державної реєстрації, яка здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 22. Статут редакції друкованого засобу масової інформації

Статут редакції друкованого засобу масової інформації визначає виробничі, майнові, фінансові та інші умови її діяльності.

Статут редакції затверджується засновником (співзасновниками) відповідно до чинного законодавства України.

Статут редакції може передбачати будь-які види господарської діяльності, які не заборонені законом і відповідають цілям її діяльності.

У статуті редакції визначаються: засновник (співзасновники) та назва друкованого засобу масової інформації, місцезнаходження його редакції, предмет і цілі діяльності, її органи управління, порядок їх формування, компетенція та повноваження журналістського і трудового колективів та їх виборних органів, порядок утворення майна редакції, положення щодо вирішення питань виробничого, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності видання та його редакції, умови її реорганізації, припинення діяльності, інші положення.

Стаття 23. Редактор (головний редактор) друкованого засобу масової інформації

Редактор (головний редактор) друкованого засобу масової інформації є керівником редакції, уповноваженим на те засновником (співзасновниками).

Редактор (головний редактор) призначається (обирається) на посаду і звільняється з посади в порядку, встановленому засновником (співзасновниками) у статуті редакції відповідно до чинного законодавства України про працю.

Редактор (головний редактор), обраний на посаду трудовим колективом редакції, не може бути звільнений з посади без згоди трудового колективу редакції.

Редактор (головний редактор) керує діяльністю редакції в межах повноважень, визначених її статутом, представляє редакцію у відносинах із засновником (співзасновниками), видавцем, авторами, державними органами, об'єднаннями громадян і окремими громадянами, а також у суді і третейському суді та несе відповідальність за виконання вимог, що ставляться до діяльності друкованого засобу масової інформації, його редакції відповідно до цього Закону та інших актів законодавства України.

(частина четверта статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.05.2003 р. № 762-IV)

Стаття 24. Редакційна колегія друкованого засобу масової інформації

Редакційна колегія — дорадчий орган управління діяльністю редакції друкованого засобу масової інформації — створюється, діє та припиняє свою діяльність відповідно до статуту редакції і очолюється її редактором (головним редактором).

Рішення редакційної колегії набирає чинності після його затвердження редактором (головним редактором).

Стаття 25. Журналіст редакції друкованого засобу масової інформації

Журналістом редакції друкованого засобу масової інформації відповідно до цього Закону є творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для друкованого засобу масової інформації та діє на підставі трудових чи інших договірних відносин з його редакцією або займається такою діяльністю за її уповноваженням, що підтверджується редакційним посвідченням чи іншим документом, виданим йому редакцією цього друкованого засобу масової інформації.

Професійна належність журналіста може підтверджуватися документом, виданим професійним об'єднанням журналістів.

На особу, якій видано редакційне посвідчення чи інший документ, що підтверджує повноваження, надані їй редакцією друкованого засобу масової інформації, або її професійну належність, поширюються права і обов'язки, зазначені у статті 26 цього Закону.

(стаття 25 у редакції Закону України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

Стаття 26. Права та обов'язки журналіста редакції

Здійснюючи свою діяльність на засадах професійної самостійності, журналіст використовує права та виконує обов'язки, передбачені Законом України "Про інформацію" та цим Законом.

Журналіст має право:

1) на вільне одержання, використання, поширення (публікацію) та зберігання інформації;

(пункт 1 частини другої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 11.05.2004 р. N 1703-IV, від 27.03.2014 р. № 1170-VII))

2) відвідувати державні органи, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи і організації та бути прийнятим їх посадовими особами;

(підпункт 2 частини другої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.10.2012 р. № 5461-VI)

3) відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;

4) на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються чинним законодавством України;

5) пункт 5 частини другої статті 26 виключено

(згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

6) пункт 6 частини другої статті 26 виключено

(згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

7) по пред'явленні редакційного посвідчення чи іншого документа, що підтверджує його професійну належність або повноваження, надані редакцією друкованого засобу масової інформації, перебувати в районі стихійного лиха, катастроф, в місцях аварій, масових безпорядків, на мітингах і демонстраціях, на територіях, де оголошено надзвичайний стан;

(пункт 7 частини другої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

8) звертатися до спеціалістів при перевірці одержаних інформаційних матеріалів;

9) поширювати підготовлені ним повідомлення і матеріали за власним підписом, під умовним ім'ям (псевдонімом) або без підпису (анонімно);

10) відмовлятися від публікації матеріалу за власним підписом, якщо його зміст після редакційної правки суперечить особистим переконанням автора;

11) на збереження таємниці авторства та джерел інформації, за винятком випадків, коли ці таємниці обнародуються на вимогу суду.

Журналіст зобов'язаний:

1) дотримуватися програми діяльності друкованого засобу масової інформації, з редакцією якого він перебуває у трудових або інших договірних відносинах, керуватися положеннями статуту редакції;

2) подавати для публікації об'єктивну і достовірну інформацію;

3) задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства;

4) відмовлятися від доручення редактора (головного редактора) чи редакції, якщо воно не може бути виконано без порушення Закону;

5) представлятися та пред'являти редакційне посвідчення чи інший документ, що підтверджує його професійну належність або повноваження, надані редакцією друкованого засобу масової інформації;

(пункт 5 частини третьої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

6) виконувати обов'язки учасника інформаційних відносин;

7) утримуватися від поширення в комерційних цілях інформаційних матеріалів, які містять рекламні відомості про реквізити виробника продукції чи послуг (його адресу, контактний телефон, банківський рахунок), комерційні ознаки товару чи послуг тощо.

Журналіст несе відповідальність в межах чинного законодавства за перевищення своїх прав і невиконання обов'язків.

Стаття 27. Виключена

(згідно із Законом України від 13.01.2011 р. № 2938-VI)

Стаття 28. Видавець друкованого засобу масової інформації

Видавцем друкованого засобу масової інформації може виступати суб'єкт підприємницької діяльності, який здійснює функції матеріально-технічного забезпечення видання друкованого засобу масової інформації, на підставі пред'явлення засновником (співзасновниками) свідоцтва про його державну реєстрацію і укладеного між ними договору.

Стаття 29. Продукція друкованого засобу масової інформації

Виготовлений видавцем тираж окремого випуску видання, підписаний редактором (головним редактором) на вихід у світ, є продукцією друкованого засобу масової інформації.

Стаття 30. Розповсюджувач продукції друкованого засобу масової інформації

Суб'єкт підприємницької діяльності, який продає, надсилає за передплатою чи іншим способом розповсюджує виданий тираж періодичного і такого, що продовжується, видання, є розповсюджувачем продукції друкованого засобу масової інформації.

Чинити перешкоди розповсюджувачу у здійсненні його діяльності на законних підставах забороняється.

Стаття 31. Виробничі, майнові та фінансові відносини між суб'єктами діяльності друкованих засобів масової інформації

Виробничі, майнові та фінансові відносини засновника (співзасновників), редакції, видавця, розповсюджувача друкованого засобу масової інформації будуються на основі чинного законодавства і договору.

Договором визначаються:

кошти на утримання редакції;

частини доходу (прибутку) від діяльності редакції, що розподіляються і надходять у розпорядження засновника (співзасновників), редакції, видавця та розповсюджувача;

зобов'язання засновника і видавця щодо забезпечення виробничих та соціально-побутових умов життя та праці співробітників редакції відповідно до вимог, передбачених чинним законодавством;

інші положення.

Стаття 32. Вихідні дані

У кожному випуску друкованого засобу масової інформації повинні міститися такі вихідні дані:

1) назва видання;

2) засновник (співзасновники);

3) прізвище та ініціали редактора (головного редактора);

4) порядковий номер випуску і дата його виходу в світ;

4¹) прізвище та ініціали особи, відповідальної за випуск відповідного номера видання;

(частину першу статті 32 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом України від 04.07.2013 р. № 409-VII)

5) індекс видання, розповсюджуваного за передплатою;

6) тираж;

7) ціна або помітка "Безкоштовно";

8) адреси редакції, видавця, друкарні;

9) серія, номер і дата видачі свідоцтва про державну реєстрацію;

10) видавець (співвидавець).

Розповсюдження продукції друкованого засобу масової інформації без вихідних даних забороняється.

Стаття 33. Контрольні примірники

Контрольні примірники періодичних і таких, що продовжуються, видань відразу після надрукування безоплатно надсилаються редакцією засновникові (співзасновникам) і реєструючому органу.

Розділ III

ВІДНОСИНИ МІЖ РЕДАКЦІЯМИ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ І ГРОМАДЯНАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Стаття 34. Право на одержання масової інформації через друковані засоби масової інформації

Кожен має право на оперативне одержання через друковані засоби масової інформації публічно поширюваної інформації про діяльність державних органів і організацій, об'єднань громадян та їх посадових осіб, а також інших відомостей, необхідних для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій.

(стаття 34 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

Стаття 35. Запит на отримання публічної інформації

Порядок доступу до публічної інформації шляхом подання запиту на інформацію регулюється Законом України "Про доступ до публічної інформації".

(стаття 35 у редакції Закону України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

Стаття 36. Авторські твори і листи

Редакція зобов'язана використовувати авторські матеріали, твори літератури, науки і мистецтва з дотриманням законодавства з питань інтелектуальної власності.

(частина перша статті 36 у редакції Закону України від 03.02.2004 р. № 1407-IV)

Ніхто не має права зобов'язати редакцію опублікувати відхилений нею твір, лист, інший матеріал або повідомлення, якщо інше не передбачено цим Законом або статутом редакції.

Лист, адресований редакції, може бути використаний у повідомленнях і матеріалах, якщо при цьому не змінюється зміст листа і не порушуються положення цього Закону.

Редакція не зобов'язана відповідати на листи чи пересилати їх до інших інстанцій.

Стаття 37. Спростування інформації

Громадяни, юридичні особи і державні органи, а також їх законні представники мають право вимагати від редакції друкованого засобу масової інформації опублікування ним спростування поширених про них відомостей, що не відповідають дійсності або принижують їх честь та гідність.

Якщо редакція не має доказів того, що опубліковані нею відомості відповідають дійсності, вона зобов'язана на вимогу заявника опублікувати спростування їх у запланованому найближчому випуску друкованого засобу масової інформації або опублікувати його за власною ініціативою.

Спростування повинно бути набрано тим же шрифтом і поміщено під заголовком "Спростування" на тому ж місці шпальти, де містилося повідомлення, яке спростовується.

Обсяг спростування не може більше ніж удвічі перевищувати обсяг спростовуваного фрагменту опублікованого повідомлення або матеріалу. Забороняється вимагати, щоб спростування було меншим, ніж половина стандартної сторінки машинописного тексту.

Спростування може бути підготовленим у формі відповіді, обсяг якої не перевищує спростовуваного матеріалу.

Скорочення чи інші зміни в тексті спростування заявника без його згоди не допускаються.

Редакція відмовляє в публікації спростування, якщо спростування:

- 1) порушує положення статті 3 цього Закону;
- 2) суперечить рішенню або вироку суду, які набрали чинності;
- 3) є анонімним.

Редакція може відмовити в публікації спростування, якщо спростування:

- 1) стосується відомостей, які нею вже спростовано;
- 2) надійшло з вимогою заявника опублікувати його пізніше, ніж через рік з дня публікації відомостей, що спростовуються.

Редакція зобов'язана в строк, що не перевищує одного місяця з дня надходження вимоги, опублікувати спростування, і письмово повідомити заявника про строк і час публікації спростування у разі затримки або про відмову в його публікації, зазначивши підстави відмови.

Заявник має право оскаржити відмову в публікації спростування або порушення порядку його публікації до суду, який приймає скаргу до розгляду протягом року з дня публікації спростовуваних відомостей.

Розділ IV

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 38. Міжнародна діяльність друкованих засобів масової інформації та співробітництво у цій сфері

Міжнародна діяльність друкованих засобів масової інформації та співробітництво у цій сфері здійснюються на основі міжнародних договорів, укладених Україною, Закону України "Про інформацію", цього Закону та інших актів чинного законодавства України.

Редакції, журналісти та їх професійні об'єднання беруть участь у міжнародному співробітництві у сфері діяльності друкованих засобів масової інформації на основі угод з громадянами і організаціями інших держав, а також з міжнародними організаціями.

Стаття 39. Розповсюдження в Україні зарубіжних друкованих засобів масової інформації

Для розповсюдження зарубіжного друкованого засобу масової інформації в Україні необхідно одержати дозвіл відповідного державного органу, якщо порядок розповсюдження не встановлено міжнародним договором.

Митний збір за ввезення в Україну продукції зарубіжних засобів масової інформації сплачується в порядку і розмірах, встановлених митним законодавством України.

Міжнародними договорами регулюються порядок виготовлення продукції зарубіжних друкованих засобів масової інформації, а також їх розповсюдження в Україні.

Стаття 40. Створення представництв зарубіжних друкованих засобів масової інформації

(назва статті 40 у редакції Закону України від 13.01.2011 р. № 2938-VI)

Представництва зарубіжних друкованих засобів масової інформації в Україні створюються за погодженням з Міністерством закордонних справ України, якщо інше не передбачено міжнародним договором.

Зарубіжні представництва українських друкованих засобів масової інформації створюються в порядку, передбаченому законодавчими актами країни перебування, якщо інше не передбачено міжнародним договором.

Частина третю статті 40 виключено

(згідно із Законом України від 13.01.2011 р. № 2938-VI)

Розділ V

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СВОБОДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДРУКОВАНИХ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 41. Підстави відповідальності

Редакції, засновники, видавці, розповсюджувачі, державні органи, організації та об'єднання громадян несуть відповідальність за порушення законодавства про друковані засоби масової інформації.

Порушеннями законодавства України про друковані засоби масової інформації є:

1) пункт 1 частини другої статті 41 виключено

(згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

2) незаконне вилучення або знищення тиражу чи його частини;

3) порушення прав журналіста, встановлених цим Законом;

4) порушення положень статті 3 цього Закону;

5) зловживання правами журналіста;

6) одержання свідоцтва про державну реєстрацію шляхом обману;

7) виготовлення, випуск або розповсюдження друкованого засобу масової інформації без його реєстрації або після припинення його діяльності, ухилення від перереєстрації чи від повідомлення реєструючому органу про зміну виду видання, юридичної адреси засновника (співзасновників), місцезнаходження редакції;

(пункт 7 частини другої статті 41 у редакції Закону України від 10.07.2003 р. № 1107-IV)

8) порушення порядку вміщення даних, надсилання контрольних примірників;

9) порушення права вимоги щодо публікації спростування та порядку його публікації, передбачених статтею 37 цього Закону;

10) порушення законодавства з питань інтелектуальної власності.

(частину другу статті 41 доповнено пунктом 10 згідно із Законом України від 03.02.2004 р. № 1407-IV)

За ці порушення винні особи притягаються до дисциплінарної, цивільно-правової, адміністративної або кримінальної відповідальності згідно з чинним законодавством України.

До відповідальності за зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації нарівні з авторами інформаційних матеріалів, що порушують цей Закон, притягаються журналіст редакції, її редактор (головний редактор) або інші особи, з дозволу яких ці матеріали було поширено.

Стаття 42. Звільнення від відповідальності

Редакція, журналіст не несуть відповідальності за публікацію відомостей, які не відповідають дійсності, принижують честь і гідність громадян і організацій, порушують права і законні інтереси громадян або являють собою зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації і правами журналіста, якщо:

1) ці відомості одержано від інформаційних агентств або від засновника (співзасновників);

2) вони містяться у відповіді на запит на інформацію, поданий відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації", або у відповіді на звернення, подане відповідно до Закону України "Про звернення громадян";

(пункт 2 статті 42 у редакції Закону України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

3) вони є дослівним відтворенням публічних виступів або повідомлень суб'єктів владних повноважень, фізичних та юридичних осіб;

(пункт 3 статті 42 у редакції Закону України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

4) вони є дослівним відтворенням матеріалів, опублікованих іншим друкованим засобом масової інформації з посиланням на нього;

5) в них розголошується таємниця, яка спеціально охороняється законом, проте ці відомості не було отримано журналістом незаконним шляхом.

6) законом передбачено звільнення або непритягнення до відповідальності за такі дії.

(статтю 42 доповнено пунктом 6 згідно із Законом України від 27.03.2014 р. № 1170-VII)

Стаття 43. Захист і охорона журналіста при виконанні службових обов'язків

Професійний журналіст редакції при виконанні службових обов'язків перебуває під її правовим і соціальним захистом. Честь, гідність, недоторканність журналіста охороняються законом.

м. Київ

16 листопада 1992 року

№ 2782-XII

Президент України

Л. КРАВЧУК